

**PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET
METALURŠKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
FARMACEUTSKI FAKULTET
DRUŠTVO MATEMATIČARA I FIZIČARA CRNE GORE**

OLIMPIJADA ZNANJA 2014

Zadaci iz HEMIJE

za VIII razred osnovne škole

UPUTSTVO TAKMIČARIMA

Zadatak br.	Bodovi
1.	10
2.	10
3.	10
4.	10
5.	10
6.	10
7.	10
8.	10
9.	10
10.	10
Ukupno	100

Za izradu testa planirano je 120 minuta.

- U toku izrade testa učenici mogu koristiti grafitnu, hemijsku olovku i kalkulator.**
- Mobilni telefoni i ostala pomagala nisu dozvoljeni u toku izrade testa**

1. Neke promjene možemo kratko opisati ovako:

- a) vodena para $\rightarrow$ snijeg ; b) natrijum hlorid $\rightarrow$ natrijum + hlor ; c) voda $\rightarrow$ vodonik + kiseonik
d) bakar + kiseonik $\rightarrow$ bakar oksid ; e) kristali šećera $\rightarrow$ rastopljeni šećer ;
f) bakar sulfat + voda $\rightarrow$ modra galica

RJEŠENJE ZADATKA

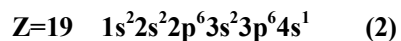
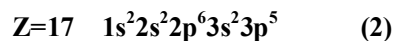
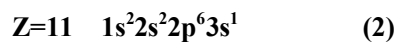
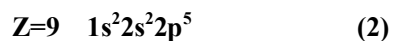
1. a , e ; 2. d , f ; 3. b , c .

10 poena

2. Napisati raspored elektrona elemenata čiji su redni brojevi $Z=9$; $Z=11$; $Z=17$ i $Z=19$.

Koji od njih su nemetali i zašto?

RJEŠENJE ZADATKA

Nemetali su elementi sa rednim brojem 9 i 17, (fluor i hlor) i imaju 7 valentnih elektrona.
Stabilnu konfiguraciju inertnog gasa postižu dobijanjem još jednog elektrona. (2)

10 poena

3. Formule supstanci : N_2 , KCl , S_8 , NaF , HCl , NH_3 , CO_2 , H_2 , $CaCl_2$, O_2 rasporediti prema sljedećim zahtjevima:

a) Nerastvorne u vodi	
b) polarna kovalentna veza	
c) nepolarna kovalentna veza	
d) jonska veza	

RJEŠENJE ZADATKA

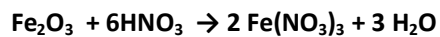
a) Nerastvorne u vodi	S_8, H_2, N_2
b) polarna kovalentna veza	HCl, NH_3, CO_2
c) nepolarna kovalentna veza	S_8, O_2, H_2, N_2
d) jonska veza	$KCl, CaCl_2, NaF$

10 poena

4. Koji od navedenih oksida u reakciji sa 0,60 mola nitratne kiseline gradi 0,2 mola soli. Napišite jednačinu reakcije.

a) K_2O ; b) P_2O_5 ; c) CaO ; d) Fe_2O_3 ; e) CuO

RJEŠENJE ZADATKA

6 mola HNO_3 ..... 2 mola soli

0,6 mola HNO_3 ..... x mola soli

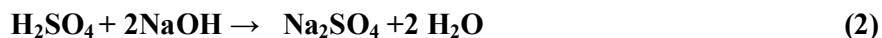
$$x = 2 \cdot 0,6 / 6 = 0,2 \text{ mol soli}$$

10 poena

5. Koliko grama natrijum-hidroksida treba dodati u 50 g rastvora sulfatne kiseline čiji je maseni udio 0,098 tako da se kiselina potpuno neutrališe? $A_r(S)=32$; $A_r(O)=16$; $A_r(Na)=23$; $A_r(H)=1$

RJEŠENJE ZADATKA

$$M_r(H_2SO_4) = 98 \text{ g mol}^{-1} ; M_r(NaOH) = 40 \text{ g mol}^{-1} \quad (1)$$

$$\omega = m_s/m_r ; m_{H_2SO_4} = 50 \cdot 0,098 = 4,9 \text{ gr } H_2SO_4 \quad (1)$$

$$n_{H_2SO_4} = m_{H_2SO_4} / M_{H_2SO_4} = 4,9 \text{ gr} / 98 \text{ g mol}^{-1} = 0,05 \text{ mola} \quad (1)$$

$$n_{H_2SO_4} / n_{NaOH} = 1/2 \rightarrow n_{NaOH} = 2n_{H_2SO_4} \quad (3)$$

$$n_{NaOH} = 2 \cdot 0,05 \text{ mola} = 0,1 \text{ mol NaOH} \quad (1)$$

$$m_{NaOH} = n_{NaOH} \cdot M_{NaOH} = 0,1 \text{ mol} \cdot 40 \text{ g mol}^{-1} = 4 \text{ gr NaOH} \quad (1)$$

10 poena

6. Kolika je zapremina gasa(n.u.) koja se izdvaja pri rastvaranju 540 mg srebra u razblaženoj nitratnoj kiselini? $A_r(Ag)=108$. $V_m = 22,4 \text{ dm}^3/\text{mol}$

RJEŠENJE ZADATKA

$$m(Ag) = 540 \text{ mg} = 0,54 \text{ g} ; V_m = 22,4 \text{ dm}^3/\text{mol} \quad (1)$$

$$n(Ag) = m(Ag)/A_r(Ag) = 0,54 \text{ g} / 108 \text{ g mol}^{-1} = 0,005 \text{ mola} \quad (2)$$

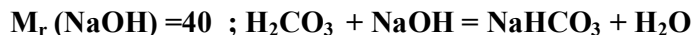
$$n(Ag) : n(NO) = 3 : 1 ; n(NO) = 0,00167 \text{ mol} \quad (2)$$

$$n = V / V_m ; V = n \cdot V_m$$

$$V = n \cdot V_m = 0,00167 \text{ mol} \cdot 22,4 \text{ dm}^3/\text{mol} = 0,03733 \text{ dm}^3 = 37,33 \text{ cm}^3 \quad (3)$$

10 poena

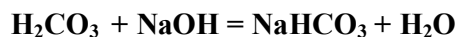
7. Koliko grama natrijumhidroksida treba dodati u 100 cm³ rastvora karbonatne kiseline koncentracije 0,31 mol/dm³ da bi rastvor bio neutralan. $K_a(\text{H}_2\text{CO}_3) = 4 \cdot 10^{-7}$

pH=7 neutralna sredina ; $\text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+] ; [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-\text{pH}} = 10^{-7} \text{ mol/dm}^3$

RJEŠENJE ZADATKA

$$n(\text{H}_2\text{CO}_3) = c \cdot V = 0,31 \text{ mol/dm}^3 \cdot 0,1 \text{ dm}^3 = 0,31 \text{ mol} \quad (2)$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = n(\text{H}_2\text{CO}_3) / n(\text{NaHCO}_3) \cdot K_a(\text{H}_2\text{CO}_3) = 0,031 \text{ mol-x/x} \cdot K_a(\text{H}_2\text{CO}_3) \quad (2)$$

$$0,031 - x/x = [\text{H}_3\text{O}^+] / K_a(\text{H}_2\text{CO}_3) = 10^{-7} / 4 \cdot 10^{-7} = 1/4 \quad (2)$$

$$0,031 - x = 0,25 x ; 0,031 = 1,25 x ; x = n(\text{NaOH}) = 0,0248 \text{ mol} \quad (2)$$

$$m(\text{NaOH}) = n(\text{NaOH}) \cdot M_r(\text{NaOH}) = 0,0248 \text{ mol} \cdot 40 \text{ g/mol} = 0,992 \text{ g} \quad (2)$$

10 poena

8. Odrediti maseni udio (W) i procentnu koncentraciju (%) rastvora kalijum-hidroksida (KOH) koji sadrži rastvoreno 1 mol KOH u 240 grama vode (H₂O). $A_r(\text{KOH}) = 56$

RJEŠENJE ZADATKA

$$m = n \cdot M = m(\text{KOH}) = 1 \text{ mol} \cdot 56 \text{ g/mol} \quad (2)$$

$$m = 56 \text{ g}$$

$$m(\text{rastvora}) = m(\text{KOH}) + m(\text{H}_2\text{O}) \quad (2)$$

$$m(\text{rastvora}) = 56 \text{ g KOH} + 240 \text{ g H}_2\text{O} = 296 \text{ g}$$

$$\begin{array}{cc} m \text{ KOH} & 56 \text{ g} \end{array}$$

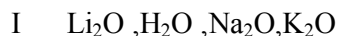
$$W(\text{KOH}) = \frac{\text{-----}}{m \text{ rastvora}} = \frac{56}{296 \text{ g}} = 0,189 \quad (3)$$

$$W \cdot 100 = \% \text{ koncentracija} \quad (3)$$

$$0,189 \cdot 100 = 18,9\%$$

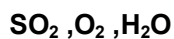
10 poena

9. U svakom od tri data niza:

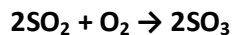

Nalazi se po jedna supstanca koja ne pripada tom nizu. Koje su to supstance? Napišite jednačine mogućih reakcija između izdvojenih supstanci.

RJEŠENJE ZADATKA

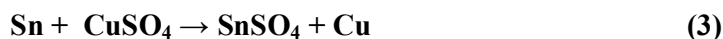
Reakcije:

10 poena

10. Pločica kalaja uronjena je u 50 cm^3 rastvora bakar(II)-sulfata, koji počinje da se obezbojava. Kada se rastvor potpuno obezboji na kalaju je izdvojeno 4,8 grama bakra. Izračunati molarnu koncentraciju bakar(II)-sulfata? $\text{Ar}(\text{Cu})=64$; $\text{Ar}(\text{S})=32$; $\text{Ar}(\text{O})=16$

RJEŠENJE ZADATKA

$C_m(\text{CuSO}_4) = m/M \cdot V = 12 / 160 \cdot 0,05 = 1,5 \text{ mol dm}^{-3}$ (2)

10 poena

10 poena

10 poen

10 poena(8 x 1,25)

10 poena